

Rodzaje i zakres obowiązywania prawa miejscowego

Twierdzenia o zasięgu obowiązujących aktów prawodawczych muszą być zawsze zrelatywizowane do:

1. danego badanego systemu prawa,
2. określonego momentu czasowego,
3. określonego obszaru danego państwa,
4. poszczególnych kręgów osób, do których skierowano zawarte w danym akcie normy obowiązujące.

Rozpatrując zasięg aktów prawodawczych w czasie, koncentrujemy się na momencie początkowym i końcowym ich mocy obowiązującej. Przyjmuje się, że akt prawodawczy obowiązuje z zasady od momentu, który sam jako początek swego obowiązywania wskazuje. Może to być data jego ustanowienia, data jego ogłoszenia lub data późniejsza niż data stanowienia lub ogłoszenia (mówimy wtedy o *vacatio legis*).

Zgodnie z zasadą (utrwaloną w naszym kraju w sferze świadomości społecznej) akt prawodawczy nie powinien wejść w życie przed datą jego ogłoszenia (*lex retro non agit*), albowiem nie należy wiązać skutków prawnych aktu ze zdarzeniami sprzed jego wejścia w życie. Uzasadnienie takiej reguły jest oczywiste, gdyż stanowiąc normy prawne, bierze się pod uwagę przyszłe zachowania ludzi. Nie sposób wszak racjonalnie domagać się, by adresat normy prawnej zachował się w określony sposób w przeszłości. Obecnie zasadę taką ujemuje art. 88 Konstytucji RP stanowiący, że warunkiem wejścia w życie aktów prawa powszechnie obowiązującego jest ich ogłoszenie. Wcześniej zasada taka była permanentnie łamana,

np. Dziennik Ustaw zawierający treść aktu prawodawczego wchodzącego w życie z dniem 10 stycznia dostępny był w punktach sprzedaży (w sądach rejonowych) w dniu 20 lutego.

Odmiennie przedstawia się zagadnienie w odniesieniu do skutków regulacji prawnych, jeśli akt prawodawczy zmienia stan prawny na korzyść obywateli (przy całej wieloznaczności tego czym jest ta korzyść), np. gdy norma wprowadzana w życie przewiduje za przekroczenie prawa sankcję łagodniejszą od dotychczasowej; gdy obywatel otrzymuje nowe bądź też większe świadczenia od państwa; gdy jego świadczenia wobec państwa (np. podatek) się zmniejsza.

Jeśli dany akt prawodawczy nie wskazuje daty początkowej jego obowiązywania, przyjmuje się, że jest nią data jego ogłoszenia lub, jeśli nie przewiduje się ogłoszenia danego aktu, jest nią data urzędowego podania aktu do publicznej wiadomości (wiadomości zainteresowanych podmiotów).

Różnorodne rozwiązania dotyczą daty końcowej zasięgu aktu prawodawczego. Niekiedy akt prawny sam wskazuje datę końcową swego obowiązywania, czasami data taka jest określona precyzyjnie (np. w przypadku planu gospodarczego i budżetu państwa), czasami wskazana jest ogólnikowo (np. koniec epidemii, powodzi).

Jeśli akt prawodawczy nie wskazuje daty końcowej swego obowiązywania, to obowiązuje do czasu należytego wydania nowego aktu o tej samej bądź wyższej mocy prawnej, który uchyla tenże, bądź reguluje te same materie w inny sposób.

Zasadniczo derogacja powinna przybierać postać uchylecia bezpośredniego – nowy akt prawodawczy wyraźnie wskazuje w swym tekście uchylane przepisy dotychczas obowiązujące. W praktyce zdarzają się jednak liczne odstępstwa od zasady uchylecia bezpośredniego, jak to, z którym związana jest wskazana już dyrektywa, że dotychczas obowiązujący akt prawny może być uchylony, gdy wchodzący w życie akt prawodawczy reguluje te

same materii w inny sposób. Tradycyjny już charakter ma dyrektywa, że ustawa późniejsza uchyla wcześniejszą, jeśli obie regulują analogiczną dziedzinę stosunków społecznych (*lex posterior derogat legi priori*). Dyrektywa taka jest jednak ograniczana inną, w myśl której akt późniejszy zawierający przepisy ogólne, nie uchyla wcześniej ustanowionych przepisów prawnych o charakterze szczegółowym (*lex posterior generalis non derogat legi priori speciali*).

Zasięg aktów prawodawczych wydanych przez organy centralne obejmuje całe terytorium państwa, chyba, że akty te stanowią inaczej. Terytorium państwa to obszar podległy suwerennej władzy państwa, w skład którego wchodzi: ląd wraz z wodami śródlądowymi (rzeki i jeziora), morze przybrzeżne (morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne i tzw. obszar stref ekonomicznych państwa, jak strefa rybacka, czy celna), przestrzeń powietrzna położona nad lądem i morzem przybrzeżnym oraz podziemie położone pod nim (włączając obszar szelfu kontynentalnego).

Prawo danego państwa stosuje się na pokładach przynależnych do niego statków i samolotów do momentu, gdy samolot dotknie kołami terytorium innego państwa lub gdy statek wpłynie na wody wewnętrzne innego państwa. Na pokładach samolotów bojowych i okrętów (jednostek marynarki wojennej) prawo danego państwa obowiązuje w każdych warunkach. Prawo danego państwa obowiązuje również na terenie jego placówek dyplomatycznych i konsularnych.

Zasięg aktów prawodawczych terenowych organów państwa jest węższy i ogranicza się do jakiejś części terytorium państwa, podległej władzy danego organu. Terenowy organ państwa może ograniczyć zasięg stanowionego przez siebie aktu prawodawczego do części podległego mu obszaru terytorium państwa.

Rozpatrując kwestię obowiązywania aktów prawodawczych w odniesieniu do osób fizycznych, zważyć trzeba, że adresatem

norm jest z zasady każdy obywatel państwa, czy też każda osoba przebywająca na jego terytorium, ale niektóre normy dotyczą jedynie wyróżnionych kręgów osób, np. urzędników, wojskowych, marynarzy, czy też pracowników najemnych. Niektóre z norm dotyczą wyłącznie sędziów, a inne jedynie adwokatów; jedne wiążą się z zawodem prokuratora, a inne z zawodem notariusza. Pewne normy dotyczą wszystkich osób prawnych, a inne (większość) zaledwie niektórych z nich (np. spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, stowarzyszeń, czy też fundacji). Część norm wiąże wszystkie organy państwowe, a część obowiązuje tylko niektóre z nich (ministra, czy też wojewodę).

Konstytucja w art. 87 ust. 2 stanowi, że są one źródłami prawa powszechnie obowiązującego na obszarze działania organów, które je ustanowiły.

Na podstawie art. 39 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie wojewoda oraz organy administracji niezespółonej na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie stanowią akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze całego województwa lub jego części. Akty te są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym wydawanym przez wojewodę. Wchodzą one w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, jeżeli ustawa lub sam przepis prawa miejscowego nie przewiduje ich późniejszego wejścia w życie. Dniem ogłoszenia aktu jest dzień wydania wojewódzkiego dziennika urzędowego.

Konstytucja i ustawy mają charakter aktów samoistnych, tzn. mogą być wydawane w ramach ogólnej kompetencji organu uprawnionego do ich stanowienia, nie jest w tym celu konieczne żadne szczegółowe upoważnienie (zob.. pkt. 185 b). Natomiast rozporządzenia muszą mieć zawsze charakter aktów wykonawczych, tzn. – w myśl art. 92 Konstytucji – mogą być wydawane tylko na podstawie upoważnienia ustawowego, a upoważnienie to musi mieć charakter szczegółowy pod względem podmiotowym, przedmiotowym i treściowym (zob. pkt. 248). Podobnie

wykonawczy charakter muszą mieć akty prawa miejscowego (art. 94).

Prawo jest systemem norm różniących się pod wieloma względami: stopniem ogólności, podstawą prawną ich wydania (stanowienia, uchwalenia), zakresem podmiotowym i przedmiotowym obowiązywania. Dla określonych celów każda z tych cech może być wartościowym kryterium klasyfikacji norm prawnych (aktów prawotwórczych). Podstawowe dla porządku prawnego znaczenie ma, jak się wydaje, podział typologiczny aktów prawotwórczych dotyczący ich natury prawnej, zakresu przedmiotowego i podmiotowego obowiązywania. Przy tym podziale unika się niedogodności związanych z nieporządkiem nazw nagłówkowych aktów prawotwórczych. I tak np. nazwa „zarządzenie” nie informuje o tym, kto wydał akt prawny (minister, wojewoda, burmistrz, dyrektor zarządu lasów państwowych) i czy jest to akt prawotwórczy; nazwy nagłówkowe „rozporządzenie”, „uchwała”, „regulamin”, „wytyczne” stosowane są dla aktów prawnych różnych organów państwowych i samorządowych (Prezydent RP, Rada Ministrów, wojewoda, rada miejska, dyrektor okręgu dróg publicznych), przy czym akty te mają różny charakter prawny.

Niektóre z tych aktów są aktami prawotwórczymi, inne zaleceniami, okólnikami i podobnymi optatywami, jeszcze inne decyzjami indywidualno-konkretnymi (np. zarządzenie Prezydenta RP o nadaniu konkretnej osobie odznaczenia państwowego, uchwała rady gminy o nadaniu honorowego obywatelstwa gminy). Wobec takiego niezdecydowania i chwiejności ustawodawstwa i nauki prawa w sprawach nazwy i zakresu wielu rodzajów aktów prawnych lepiej jest przyjąć jako kryterium porządkujące nie nazwę nagłówkową aktu, lecz charakter (treść) przepisów aktu prawnego. Kryterium to najściślej bowiem wiąże się z charakterystyką przyjętej tutaj koncepcji prawa.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach

prawa.